ZEITUNGSDRUCKSACHE)

Рік II. ч. 175. (330) Неділя, 10. серпня 1941. Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТІ

щоденник, виходить кожного дня, крім неділь і свят

АДМІНІСТРАЦІЯ: Краків, Райхсштрассе 34. Тел. 250-39
РЕДАКЦІЯ: Краків, Ожешкової 7. — Тел. 104-81

„Krakauer Nachrichten" — Tageszeitung.
Administration; Reichsstrasse 34.
Schriftleitung; Orzeszkowagasse 7.

ПЕРЕДПЛАТА в краю і за кордоном: місячно . . . . . . 6 зол.
Курс 1 нім. марки = 2 зол., 5 чеських корон = 1 зол., 5 слов. кор. = 1 зол.

В Україні знищено 25 больш. дивізій

103.000 полонених, між ними два головні команданти, здобуто 317 панцирників, 858 гармат, 5250 вантажних самоходів

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, 10. 8. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

У висліді нових воєнних дій в Україні, про які подали окремі звідомлення, вже позначились перші осяги. Дванадцята совітська армія, а також частини вісімнадцятої, разом біля 25 стрілецьких, гірських і панцирних дивізій, зовсім знищені — як це подає група генерала полевого маршала фон Рундштедта при співділанні летунської фльоти генерала-полк. Лера. У німецькі руки попало в полон 103.000 війська, між ними головні команданти 6. і 12. армії. Здобуто 317 панцирників, 858 гармат і безліч іншого воєнного матеріялу, а в цьому 5250 вантажних авт, як також наладованi всяким добром поїзди. Ворог потерпів важкі й криваві втрати, бо досі обраховано понад 200.000 вбитих.

Крім цього приходять від Головної Команди дальші звідомлення про совітські втрати. Одна велика ескадра німецьких літаків знищила 13 залізничних поїздів і порyйнувала 128 шляхів битих доріг та кількакратно попереривала 6 залізничних шляхів. При цих налетах знищено одну артилерійську батерію, 4 протилетунські батерії і два скорострільні гнізда та запалено великий магазин із бензиною. Недалеко Дніпропетровська, над Дніпром, розбито вузлову залізничу стацію. Сама стація і залізничі рейки, на яких стояло 10 довгих поїздів, знищені, а ціле море пожеж серед диму й куряви, після цього збомбардування, свідчили про жахливі наслідки налету. Поїзди усі вигоріли.

V НІМЕЧЧИНА ПЕРЕМАГАЄ НА ВСІХ ФРОНТАХ !

Нові великі втрати совітських військ

Коростень у німецьких руках

ГОЛОВНА КВАТИРА ВОЖДА, 10. 8. — Головне Командування Німецьких Збройних Сил подає:

Як ми вже про те повідомляли в надзвичайному воєнному звіті, німецькі війська при хоробрій допомозі мадярських частин досягли на Україні великого успіху. В битві під Уманем німці знищили шосту, дванадцяту і частину вісімнадцятої совітської армії — 25 дивізій стрільців, гірських і панцирних військ. У німецький полон попало 103.000 червоноармійців, між ними головні команданти 6. і 12. армії. Німці захопили 317 повзів, 858 гармат, 242 протипанцирних і протилетунських гармат, 5.250 вантажників, 12 залізничних поїздів і непроглядну масу всякого іншого воєнного матеріялу. У тих кривавих боях ворог втратив понад 200.000 людей.

На південь від багон Припяти німецькі війська заволоділи після кількох днів боїв важною вузловою залізничою стацією Коростень, що лежить серед лісних і багнистих бездоріж. Як це вже подало надзвичайне повідомлення, німці знищили совітські війська, окружені довкола Рославля у віддалі 100 км. на південний схід від Смоленська. Німецькі війська захопили в цьому районі понад 38.000 полонених 250 повзів, 359 гармат та багато всякого іншого воєнного матеріялу.

Вдень німецьке летунство переводило стежні лети над великими просторами Великої Британії. При тій нагоді німецькі летуни зістрілили 2 британійські літаки. Минулої ночі німецькі боєві літаки бомбардували численні англійські летовища. Вони поцілили багато літаків на землі і в ганґарах. На східньому і південному побережжі Англії німці вдатно бомбардували портові обєкти. Підчас летунської атаки на британійську морську базу в Олександрії вночі на 8. 8. бомби важкого й найважчого калібру поцілили плинавальний док і один менший британійський корабель.

Чи Америка має помагати большевикам

НЮ-ЙОРК, 9. 8. — „Ню Йорк Таймс" сильно атакує в передовиці Рузвелта за те, що він старається доставляти Совітам зброю. Часопис пригадує ось що: 1) не можна забувати, що не вистарчає зброї в Англії, 2) зброя повинна йти ні до кого іншого, як тільки до випробуваних приятелів.

За концентрацію сил

Україна переживає сьогодні страшну — у своїй історії — руїну і спустошення. Московсько-жидівський большевизм, що позначив свій відворот більше ніж диким і божевільним фізичним і духовим винищуванням українського народу — це та страшна картина, що його представляє собою сьогодні наша Батьківщина. Підняти її з цього упадку, налити в неї свіжої, здорової крови, запалити новим вогнем розмаху і росту — це діло титанів, велитнів духа і чину.

На нас, на тих, яких судьба охоронила від того пекла, що його мусіли перейти наші брати на рідних землях, лежить львина частина відповідальности за майбутнє нації. Зруйнована Батьківщина потребуватиме мільйонів рук до праці, творчих мізків і сильної волі, що здвигатимуть нову, величну святиню. Але ці мільйони рук, волі і мізків мусять бути запалені одною ідеєю, перетоплені одною вірою — вірою в історичне покликання України — і ведені одною рукою, як уосібленням, втіленням цієї ідеї й віри. Бо лише збірним зусиллям збудуємо кращу майбутність. Ці соборницькі сили мусять бути ведені рукою того, що переживає в собі Україну як цілість, що живе її збірним життям і конденсує у своїй творчій волі мільйонову волю цілої нації. Так, як до будови хати приступають робітники під проводом одного будівничого, так і до будови свого життя нарід приступає під проводом одного будівничого. Де нема такого одного будівничого, там замість творчого чину є хаос.

Українська нація вже знає добре цю історичну правду. Вона знає, що лише тоді, коли її історичною судьбою кермував один князь чи гетьман, вона жила самостійним життям. Щоб тепер не повторилися помилки недавно минулого.

По довгих роках неволі ми приступили були 1917—20 рр. до будови держави, але — на жаль — з кількома проводами, з розбіжними волями. І вислід був такий, як мусів бути: катастрофа.

Сьогодні ми не сміємо повторити старої помилки. Чвертьстолітня боротьба на майже безнадійних позиціях проти кількох сильних займанців викристалізувала в нас одну, всеукраїнську ідею, яка звучить: Україна понад усе. Українська нація свідома тієї історично-політичної аксіоми, що свої духові і фізичні сили може вповні виявити лише тоді, коли здвигне свою будівлю. І тут ми всі згідні. Це історичної ваги здобуток української нації.

Одночасно ми є свідками, що героєм воєнної сучасности є лише сильні народи. І нема в тому факті нічого нового, бо велику історію творили завсіди лише великі народи. Але ніколи історія не вимагала стільки від народів, як саме нині. Вона завсіди потребувала цілих людей; тепер же основним її гаслом є: цілий нарід. Зрозуміле, що тайну зорганізування такої єдности могла розвязати лише велика людина, яка кинула могутню ідею, створила світоглядовий рух, перевела політичну організацію

бойових сил та опанувала цілий нарід динамікою голошеної ідеї. Двадцятиліття німецького пробудження, організація і змаг за передове місце між народами світу, було записане як єдиний у своєму роді документ фізичної і моральної потуги. Ця надзвичайна маніфестація національного етосу і геросу залишиться на всі часи наглядним і незабутним прикладом та доказом, що ідея життя актуалізується історично наймогутніше, як національна ідея життя.

В свою чергу має цей факт глибокий і вирішний вплив на остаточне оформлення погляду щодо структури, історичного життя та шляхів розвитку нації. Як не можна краще потверджується, що великі рухи і революції в історії були національними революціями, і тільки в тій формі — тривкими й творчими творами життя. Ні стан, ні кляса, ні каста не мають в собі даних розгорнути у своїх замкнених межах повного життя й уможливити його нормальний розвиток. Скоріше чи пізніше вийдуть на яв згубні наслідки їх механічних метод у підході до життя, яке розсадить штучні рямки політичного і соціяльного насильства та прокладе собі шляхи здорового органічного розвитку.

Така велика, така свята наша доба історії, що дає нам — як не можна краще — поглядові лекції. Щоб лише ми витягнули правильні висновки з цих історичних подій. Щоб лише дрібні справи, малі амбіції не розпорошили нас. Щоб дух руїни не опанував знову нас! На нас звернені очі мільйонів наших братів! На нас жде ограблена і спустошена Батьківщина. На нас дивляться мільйони очей замордованих братів і сестер, дідів і дітей — вони ждуть пімсти!

Вони теж молитимуться, щоб Бог дав нам своє благословенство станути одностайно і здвигнути величний храм нового власного життя.

Анґлійська пропаганда і німецькі факти

(Від нашого кореспондента)

Берлін, серпень 1941.

Берлін і ціла Німеччина переживали 6. серпня свій великий день. Надзвичайне повідомлення Головного Командування Німецької Армії про майже неймовірні перемоги німецьких армій на півночі, під Києвом і між Смоленськом та Москвою злинуло на мовчазну і заглиблену в щоденну працю німецьку народню масу, як електрична струя. Майже півтора місяця триває вже кривавий змаг на сході: кілька мільйонів найкращих синів німецького народу бере участь в цьому гігантному поході проти большевизму; немає в Німеччині хіба ні одної хати, де б не очікували з тремтінням серця вісток з-під Києва, Вязми, Смоленська і з-над озера Пейпус. З кожного німецького дому пішли вояки вирубувати на просторах червоного сходу нову долю своїй батьківщині та цілій, загроженій жидо-большевицькими паліями Европі. Останні повідомлення Головного Командування були скупі і короткі. Кожний німець знав, що ця скупість має свої глибокі причини і мав повне довіря до свого Командування, яке вже в попередніх походах і боях показало, що воно діє дискретно, без крику, але завсіди переможно. Я слухав того історичного і суворого військового звіту в великому, типово берлінському ресторані, куди заходять полковники і робітники, люди інтересу і чужинці. Треба було бачити цю незвичайну для Берліна сцену, коли по радіопередачі звітів під мелодію національного гимну, німецькі громадяни самочинно встали із місць і з витягненими руками, мовчки, переживаючи цілу глибину великого змісту надзвичайного повідомлення, слухали таких рідних і урочистих звуків. Хто потрапив дивитися на німецькі обличчя, міг без труду завважити, як вони розяснювалися.

Війна проти большевизму триває вже сім тижнів. З цієї простої правди, в якій кожен може переконатися на свому власному кишеневому календарі, витягає ворожа Німеччині та її союзникам пропаганда висновки, мовляв, положення на сході для Німеччини непригоже. Це і давало привід до всяких поголосок, тверджень та комбінацій, що при точнішій аналізі виявлялися хитрими пропагандивними брехнями.

Тільки коротка память могла забути, що такі анґлійські мрії та сплетні кружляли підчас кожного з попередніх німецьких походів. Командування Німецької Армії видало навіть серію книжок, де побіч річевих щоденних повідомлень надруковано всі ворожі наклепи і вигадки. Читач, що переглядає ці видання, має крім змоги порівняти два тексти і правду з вигадкою, ще й особливу нагоду подивляти нечувано широку і забріхану фантазію лондонських пропагандистів. Хто ж з нас не пригадує собі, що два роки тому Лондон уважав Польщу за непереможну, бо Варшава по десятьох днях війни була ще в польських руках! 10. днів пізніше не було ані польської армії ані польської Варшави. Підчас боїв за Норвеґію сказав був Чемберлен свої славнозвісні слова про автобус, на який буцімто спізнився Адольф Гітлер, а Черчіль назвав війну в Норвеґії засадничою помилкою німецької стратеґії. Коли пізніше норвезька берегова торпеда поцілила німецький крузляк „Бліхер" у фйорді Осльо, коли анґлійці пробували висадитися на беріг в Андальнес та коли врешті німецькі нищильні кораблі під командою коммодоре Бонте затонули у фйорді Нарвіку, вірили за кожним разом в Лондоні, що Норвеґія втрачена для Німеччини. А проте — Німеччина здобула її. Також підчас походу на заході, в боях за Францію одна по одній множилися такі ілюзії. Ніхто взагалі не вірив в якісь можливості Німеччини, бо вона — казали — спізнилася з наступом на Францію, не зачинаючи його негайно по закінченні операцій в Польщі. Довга зима мала працювати виключно для Франції та Англії, яка послала тій перший кілька своїх непоборних дивізій. Всі ці надії заломилися під немилосердними і жорстокими в своїй правдивій вимові ударами німецької офензиви. Водяні твердині Голандії, форт Ебен Емаїл, лінія Мажіно, все це виявилося одним великим розчаруванням. Не поміг і Вейґан, в якого вірили як в Бога. Таке було і з походом на Балкани. По зраді Югославії, на другий день по підписанні її приступлення до пакту трьох, англійці вискакували на радощах із шкури, мовляв, в горах Греції та Сербії пропаде канц. Гітлер зі своїми панцирними військами. Навіть песимісти в Лондоні давали грекам і сербам три місяці часу, поки німецькі війська зможуть прийти до Атен і Білгороду. Надії на Балкан лопнули як всі попередні. Далі прийшла Крета. Коли в перших днях боїв на Креті Головне Командування Німецької Армії здержувалось з оголошенням звідомлень про хід боїв, в Лондоні пропагандисти майже дуріли: ось, ось вже кінець блискавковій німецькій війні! Ось, ось вже в руках перемога! Але Крета належить вже до історії, хоча британській фантазії годі було повірити в німецьку волю, організаційний талант, очайдушну відвагу німецького вояка та ідеальну німецьку зброю. Насміхалися ще з німецького корпусу в Африці. Німці в Африці? Панове, дозвольте! Німці на такій спеці? Чи ж британці не панують на Середземному морі? — А згодом легендарний ген. Ромель, що постійно їде сам в першій лінії, відкинув британців разом з австралійцями на кордони Египту і стоятиме там, доки він захоче, але не доти, доки цього хотімуть анґлійці. **В цій війні обовязує — як сказав один німецький генерал по англійському псевдо-дотепі про спізнений автобус — німецький план їзди! Цей план обовязує також у війні з Москвою.** Він там такий же докладний, як в попередніх війнах і походах. Якщо війна на сході розчарувала анґльо-саський світ тому, що вона не заспокоює потреби сензації вуличних газет в такій мірі, як би вони цього хотіли, то це інша справа. **Большевія десятикратно більша ніж Польща, Норвеґія, Голандія, Бельгія, Франція, Греція і Крета разом.** Похід на Москву відзначається всіма проблемами всіх дотеперішніх походів. Але як виходить з першого точнішого звіту, що його так радісно вітає сьогодні ціла Німеччина та її союзники, а з ними і ми, українці, автобус до Москви не спізнений. Його керма в німецьких руках і він доїде до мети так, як доїхав до всіх попередніх. **КТВ.**

Могутні удари німецького летунства не вгавають

БЕРЛІН, 10. 8. — Того самого дня, коли німецьке летунство заподіяло анґлійцям над Каналом великі втрати і знищило 24 британських літаків, воно перевело також велику й дуже вдатну атаку на Суез. Це вже є 10-та зверги атака проти дельти Нілю. Вона закінчилася величавими осягами німецького летунства. Вдатно скинені бомби спричинили величезні пожежі в складах нафтової ропи. Крім Суезу німецькі летуни заатакували ще також пристань Олександрії, де поважно знищили ряд кораблів і портові обєкти. Але одночасно німецьке летунство заатакувало вже 15-ий раз червону столицю Москву. Атака на це гніздо всіх найгірших протилюдських затій була могутня. На Москву впав град бомб важкого калібру.

Всі ті могутні удари німецьких летунських офензив вказують на величезну боєву силу німецького летунства, яке навіть вдень атакує британський острів і як вдень так і вночі, завсіди готове до бою.

Великі втрати британського летунства над Каналом

БЕРЛІН, 10. 8. — У четвер британське летунство знову потерпіло важкі втрати. Вже передполуднем німецька протилетунська артилерія зістрілила один британський бомбовик. Одночасно німецькі ловецькі літаки зістрілили над Каналом одну ворожу машину типу Спитфаер. Ворожі літаки намагалися заатакувати побережжя на просторі від Дінкірхен до Тульону. Прийшло до летунських боїв і німці зістрілили тоді 9 ловецьких літаків типу Спитфаер. Крім того німецька протилетунська артилерія зістрілила ще один літак типу Спитфаер, що впав до моря.

Ввечері відділ ворожих літаків знову намагався атакувати побережжя зайнятих просторів, але внаслідок німецької ловецької оборони втратив 12 літаків. Досі ворог втратив там 24 літаки. Всі німецькі машини вернулися до своїх баз.

Останні події на східньому фронті

Загал, що цікавиться воєнними подіями, мало, а то й зовсім не слідкує за звідомленнями з інших фронтів, зате насторожує всю свою увагу — як, чому, куди та що діється на Сході.

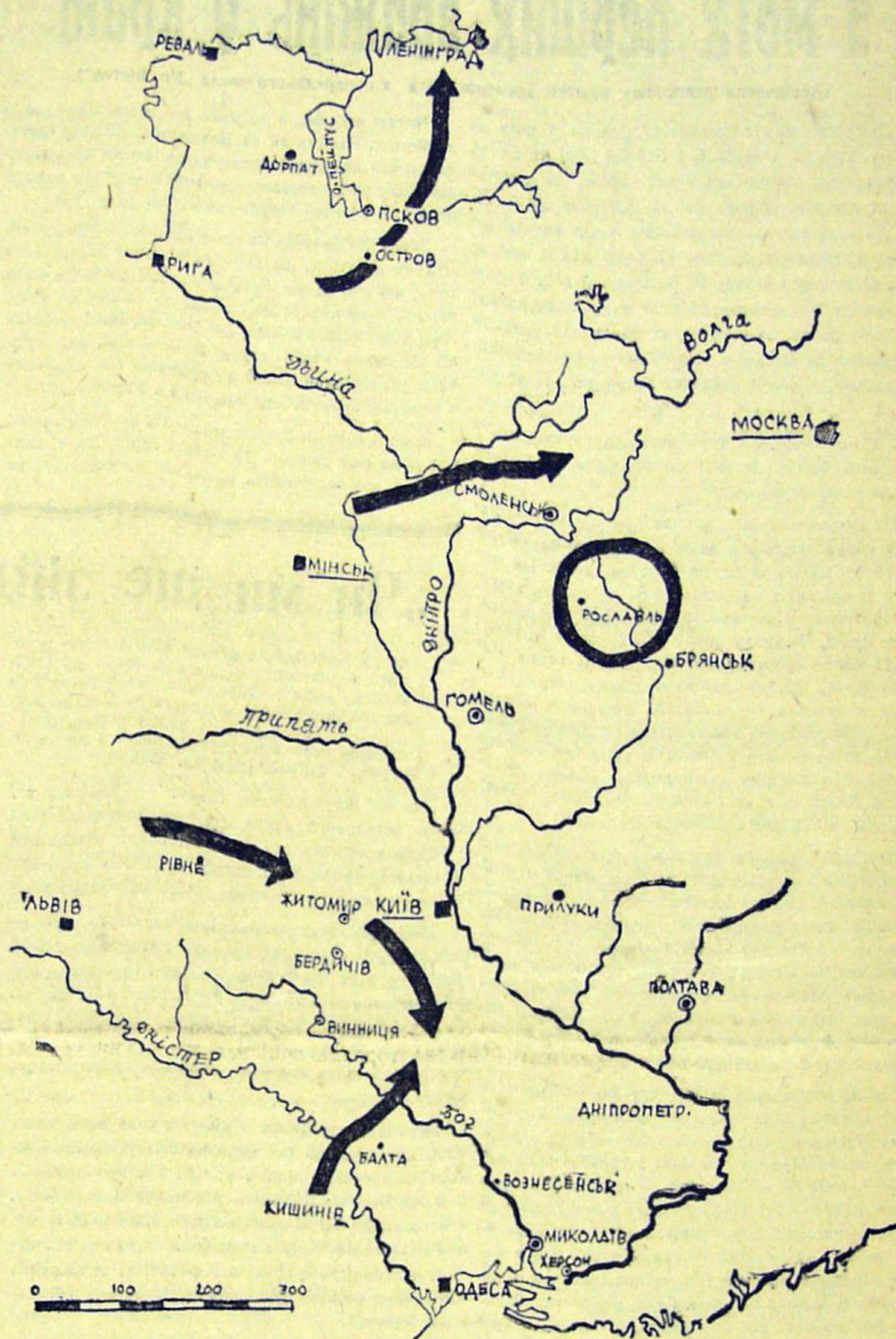
Для невтомних слухачів радія, пильних читачів воєнних звідомлень і тих своєрідних стратегів, що зазначують на мапі шпильочками кожну зміну на фронті — останні тижні давали мало сензацій, до яких вони так звикли підчас попередніх боїв та походів, прим. у Франції, Норвегії, на Балкані і Креті. Звідомлення останніх тижнів були скупі на вичислювання зайнятих місцевостей чи подавання напрямних, по яких можна би було зорієнтуватись, де саме проходить фронт.

Чому це так діялось, звідкіля ця таємність бралася, вияснило — разом з останніми надзвичайними звідомленнями, Головне Командування. Річ у тому, щоби не дати ворогові зорентуватись в положенню і то саме тоді, коли він уже стратив свою орієнтацію, коли в нього звязки пірвані, коли він розбитий на поодинокі групи, які не можуть між собою знайти контакту. Для тих окружених груп, без звязку зі своїм командуванням, кожна вістка про рухи противника — це велика дошка ратунку.

Бої, що тепер закінчились над озером Пейпус, під Смоленськом та на південний-схід від Києва, це друга фаза німецької офензиви. Перша фаза була після удару на змасовані большевицькі сили під Білостоком та Львовом. По розгромі тих ворожих мас німецькі війська рушили на лінію Сталіна, яку перервали в кількох місцях. Найзавзятіші бої велись у т. зв. брамі до Москви — між Двиною та Дніпром, на лінії Вітебск—Орша, а після прориву тієї лінії завязався гігантичний бій під Смоленськом. Саме про цей бій у центрі фронту були надзвичайні звідомлення 6. ц. м. Перемога під Смоленськом принесла німцям великі стратегічні осяги та безліч захопленого боєвого виряду. Водночас покінчились операції між озером Пейпус та Ільмен на півночі. Тут діяли окремі німецькі армії, які увірвались у тому напрямку на Петербург після зайняття Литви і Лотви. І тут ворог був розгромлений, а німецькі війська, очищуючи Естонію, дійшли до берегів Фінського заливу. Також зліквідовано окружені больш. сили під Уманем і на півдні від болот Припяті, під Коростенем. В сьогоднішньому звідомленні подано, що й рештки большевицької смоленської групи, замкненої під Рославлем (на нашій карті зазначено кільцем), знищені.

Положення ясне. Вслід за цим Сталін відкликав Тимошенка з фронту. Чи на останній суд — невідомо. В кожному разі це доказ, що по розгромі під Смоленськом брами до Москви стоять отвором.

—o—

Управильненя правних відносин у Галичині

КРАКІВ, 10. 8. — У звязку з прилученням Галичини до Генерального Губернаторства, прийшли й потреби управильнити правні взаємини на цих теренах. У тому напрямі зроблено оце перший крок, поширюючи на згадані терени — згідно з обовязуючою силою від 1. серпня ц. р. — ряд найважніших розпорядків, що вже обовязують у Генеральному Губернаторстві.

Зокрема йде тут про розпорядок у справі відбудови виміру справедливости в окрузі Галичини, що передбачує на новоприлучених теренах створення німецького судівництва. Німецьке судівництво буде зорганізоване на зразок німецьких судів, що вже існують у Ген. Губернаторстві. Ненімецьке судівництво буде устійнене в найближчому майбутньому. Важне є доручення цього розпорядку, що привертає в новоприлучених теренах в царині карного й цивільного права правний стан, що обовязував у цих теренах у дні 21. серпня 1939 р.

Далі в Галичині обовязуватиме розпор. про господарку прохарчування і хліборобство в Ген. Губернаторстві з 23. листопада 1939 р. враз з виданими до нього виконними постановами, а також розпорядок про лісництво й ловецтво, але з винятком приписів, що управильнюють вивіз дерева та поділ на ловецькі терени. Цим розпорядком переймає уряд Ген. Губернатора на власність всі державні ліси з усіми побічними лісовими заведеннями.

Не менш важний є розпорядок, що забезпечує покищо все совітське державне майно. Відтепер дозволено орудувати цим майном тільки за дозволом уряду Ген. Губернатора, або, за попередною згодою Губернатора Галичини, інших, визначених для цього станиць.

Розпордок про адміністрацію залізниць в Галичині передає всі тамтешні залізниці враз з приналежностями і побічними заведеннями „Східній Залізниці" (Остбан). Адміністрація всіх залізниць Галичини переходить до Начальника Головного Виділу Залізниць при Уряді Ген. Губернаторства, який — з застереженням спеціяльних домагань, висунених під оглядом залізничих транспортів через чинники військові — наказав увести залізничий рух „Східній Залізниці". На увагу заслугує також припис, що допускає тимчасово залізничий рух тільки для влад і урядів збройної сили. Урухомлення залізниць для загалу вирішить щойно Начальник Головного Виділу Залізниць при Уряді Генерального Губернаторства, в якого компетенціях лежить також устійнення тариф.

У подібний спосіб уреґульовано адміністрацію пошт і телеграфів в Галичині, передаючи її Начальникові Головного Виділу Пошт при Уряді Ген. Губернаторства, який зі свого боку передав виконування поштової і телеграфічної служби Німецькій Пошті Сходу, і то також під умовою достаточного забезпечення Збройних Сил телефонічними полученнями. Поштова і телеграфічна служба чинна наразі тільки для влади і урядів Збройних Сил, при чому урухомлення загальної поштово-телеграфічної служби застережене для окремого уреґулювання Начальником Головного Виділу Пошт при Уряді Ген. Губернаторства. Все майно пошт і телеграфів, а зокрема майно бувшого державного заведення „Польська Пошта, Телеґраф і Телефон", переходять під адміністрацію Німецької Пошти Сходу.

Рівночасно треба зазначити, що заряджено вже в дорозі оповіщення, що Денник Розпорядків для Генеральн. Губернаторства виходитиме від 1. серпня 1941 р. також в українському виданні.

З моїх перших вражінь у краю

(Докінчення репортажу нашого кореспондента з попереднього числа „Кр. Вістей").

Львівські кіна висвітлюють фільми з боїв за Крету, Тобрук, день 22. 6. у Берліні і бої на Сході. Перед нами пишаються великі афіші: це український театр м. Львова дає „Запорожця за Дунаєм", а кількадесять центиметрів вище видніє ще афіш футбольних змагань за чашу УССР, або афіш польського театру В. Васілевської (?!). Також багато ще большевицьких книг у вітринах книгарень; на щастя, ця отрута вже унешкідливлена; їх продавати не вільно; з усіх бібліотек большевицьке друковане слово наказано вилучити, але не нищить.

На Святоюрській горі метушня; приходить і виходить багато людей, що прийшли поглянути на цю нашу гординю.

На вулицях справно кермує рух „шупо". Робітники направляють ще деякі нечинні трамваєві лінії та очищують із грузів попалені доми. На одному із квітників на Валах бачу, як садять квіти. Під магістратом вистоюють черги, що реєструються до праці. На ринку повно перекупок із квітами; життя пливе своїм ходом. Соняшно й тепло. Радісно якось. Весело дзвонять дзвони, перед Волоською церквою гурти людей. Кожний із жовто-блакитною стрічкою або тризубом — довго чекали на цю хвилину. Під камяницею „Дністра" багато молоді. Що хвилини якісь радісні оклики. Вітаються. Довгі часи не бачились. Повтікали прямо з-під рук НКВД, або повилазили з криївок.

Йду далі. Ось бачу, звисає великий прапор, при вході стоїть варта. Це станиця української міліції. Переважають радісні та горді обличчя селянських молодців, що діждались цієї хвилини. Переходжу попри університет; на ньому вже зовсім нема большевицьких емблем та лозунгів. Він також прикрашений прапорами. Семинарські забудування при вул. Коперника 36 всі без вікон. Церква св. Духа ще й донині стоїть розвалена від бомби зперед 2 років.

Ось на розі вулиці бачу товпу людей. Що сталося? Цікавий підходжу; це продавець „Українських Щоденних Вістей" не може собі дати ради з покупцями. Хапають часопис і гарячковими рухами перебігають сторінки — шукають списів жертв. Купую по довгих трудах і я цей одинокий у Львові часопис. Хоч поганенький папір, маленький формат та набитий — самий петіт. Є що читати. Цікавий! Не статтями чи політикою, а відомостями зі Львова та краю. Гарні репортажі. Тільки одно вражає: ще не минуло два роки, а вже „советська" мова — всякі: кондіторські, бакалії, вокзали, нальоти, знімки і т. д.

Читаю часопис, а до мене все хтось підходив із знайомих. Радість як на Великдень. Кожний витається, стискає руку, випитується, бо за большевиків люди не зустрічались зі собою — один одного не бачив, кожний боявся своєї тіні.

Звичайно балачки на теми іміграції і неіміграції. Деяким здається, що вони герої, хоча залишалися тому, що або не мали відваги втікати, або не мали як, або таки просто жаль їм було меблів, чи хати. Лиш деякі наївно вірили, що большевики за стільки літ змінились і не ті стали. Були й такі, що побачили український напис на трамваю і зі сльозами в очах від зворушення повірили в Україну...

Врешті скільки було б поїхало з переселенцями, але було вже запізно. Та були і герої. Всі ті священики, що залишились із наказу митрополита та єпископів, Н. Н. (пр... ...що наражував себе рятуючи других та інші ... громадяни.

Жалі на еміграцію, на „тройгендерів" та грошеробів, які тепер понаїздили робити далі інтереси, або за посадами — чується на кожному кроці. Та коли пояснювати, що це лиш „вибранці долі", що решта чесно працювала й на хліб заробляла, при тому всяке бувало. Багато могилок на цвинтарях у чужині залишилось по тих „журавлях, що відлетіли" — то кожний тоді зідхне важко: „Так, так, пережилося чимало, багато ми принесли жертв!"...

Тільки ніяк не вияснищ, що не вся еміграція політикувала, або замість щось мудре робити — летючки розкидала, а більшість організувала життя, творила установи, вела освітню роботу. Цьому ніхто вірити не хоче, а тільки з жалем: „Ви нам внесли незгоду, ви нам заразу принесли...".

Позатим життя тут наладнується. Люди ще оживаються непевно, ще чують дивний ляк. Але радіють, що вночі можуть спокійно спати. Деякі так постарілись, що й годі їх пізнати.

„Чи ми ще зійдемося знову?"

„У Чайковичах агенти НКВД вбили відомого волинського діяча, кол. посла до польського сойму, директора кооперативного українського банку в Почаеві — Семена Жука... В останній момент перед утечею большевиків його замордовано вночі з 26. на 27. червня". („Крак. Вісті" ч. 156).

„Чи ми ще зійдемося знову?" — закінчив він свого останнього листа. Лагідна, щира, чутлива і скромна постать стоїть перед очима. Дивляться здалека привітні, милі його очі. І біль пронизує серце, думка не хоче примиритись із дійсністю.

Жорстока, жахлива, невмолима стоїть вона — дійсність, — сьогодні кривава потвора людська, жертвою якої впали тисячі тисяч і мільйони... Виринають тіні з минулого. Довгі ряди незабутніх... Л. Бочковський і Корж, Березняк і Зарудний, Ольшанський, Малолітко і ще і ще, а з останніх Коберський і свіжа сьогодні могила їх побратима — Семена Жука.

Переноситься думка в минуле, коли доля звела нас. Здається, що так недавно було це, настільки свіжі й яскраві спомини про нього, про працю з ним на Волині. Двадцять літ минає з того часу, а в спогадах ще й сьогодні чую спокійний і певний його голос, бачу лагідні, милі його очі, завзяття й невтомність в праці й боротьбі за те „вірую", що такими словами висловив він в одній із найранніших статтей:

„»Conditio sine qua non« цієї праці — писав він — як ідеал, якого не повинна загладити в свідомости українських мас ніяка логіка подій і пристосування до обставин, мусить бути створення самостійної України на всіх українських землях..." „Ніодин чесний українець, почуваючи себе сином своєї батьківщини й несучи відповідальність за її долю в майбутньому, не повинен відмовитися від активної співучасти в цій роботі!*"

Таким було „вірую" цього вірного сина батьківщини. Таким був його ідеал, в імя якого пройшов він свій шлях праці й боротьби. Від маленьких волинських селянських гуртків до соймових комісій. Від настирливости польського поліцая та ревізій через тяжку польську вязницю до рук катів українського народу.

Вістка безмірно тямка і болюча... Бракує слів і ресте, зростає прокляття, навіки прокляття кривавій потворі людській.

„Чи ми ще зійдемося знову"...

Смутком глибоким повитий наш поклін тисячам тисяч. І щире, сердечне, безмежно болюче, останнє „прощай!" Тобі, дорогий і незабутній лицаре невмирущого ідеалу слави і щастя України!

Аркадій Животко.

*) Homunculus „На часі", „Віра". Альманах літератури і громадського життя. Кремянець, 1923, вид. Т-ва „Просвіта".

Альманах цей було конфісковано в друкарні й наклад розкинула польська влада за цю саме статтю Homunculus'а (С. Жука). Зберігся єдиний примірник, що був в цей час саме в останній коректі. **А. Ж.**

Богданові Лепкому в далеку дорогу

Не мав я щастя бачити Тебе, Великий Поете, а тільки бачив Тебе в уяві, любуючись творами Твоїми. Славний Нащадку давнього священичого роду, Співаче священичого життя, з його смутками й радощами.

І коли б навіть усе пропало, невписане в книгу заслуг священичих родів, що вони впродовж віків для добра Церкви й Народу зробили, який вклад вони у скарбницю всенародньої культури вложили, а залишились тільки Твої писання, то по них можна би відтворити цю світлу постать українського священика, великого громадянина.

Чуєш, Бояне, співаче священичої долі і недолі — як у сільській церковці в Крегульці, Поручині, Жукові, Жовчеві і Черчі вже на вечірню продзвонили. Голос срібного дзвона, по золотистих нивах розпливається під подув вітру рідного, під пошум спілого колосся. Вже панотець на Вечірню стає, вже господарі посходилися, — перед образами поклоняються, мозолисті, спрацьовані руки до молитви складаючи, — там біля Престола і рідня панотцева. Лиш Тебе ще нема?...

Вже „Світе тихий" проспівали, провізори один на одного позирають, свічки гасять, зідхаючи. Федько Зарічний аж з церкви на могилки вийшов, рукою очі від сонця прислоняє, на захід позираючи:

Ні! Ти не прийдеш. Бо...

Прірвався Твій гарний спів
Посередині стрічки,
Розірвався уже Твій вінець
І квіття з водою поплило,
Все має трагічний кінець...
Кожна стежка веде до могили...

Відійшов Ти від нас, Господарю домовитий, що багате живо, багаті плоди у стодолу скинув. Золоте зерно засівав, щоб довгі покоління його зберігали. Ти бо усіх штук знавець. Поет і учений, повістяр, мистець і маляр. Багато передумав, багато натрудився, всі сили віддав для добра, для знання, для культури народу. І хоча довкруги Тебе хуртовина шаліла, ти співав:

І день і ніч падуть сніги
Густі, густі,
Т.. у мене квітки
Пр...ші ...ні
В душі, в душі...

Навіть тепер у ці жахливі роки наших страждань і туги безконечної Ти кріпив нас на дусі „Споминами" про Бережани, розгортаючи картини минулого, де виринала ясна постать священика, ідеального батька молоді і вчителя — шамбеляна Соневицького... Кожний з нас, яких доля кинула далеко на чужину, вижидав на „Краківські Вісті" і коли дочекався, розгортав їх, щоб читати з насолодою ці „Спомини", ці подухи рідної Землі.

Ти напередодні світової війни сказав своє віще слово і теперішні виворожив дні великі про крицеві батави:

„Пливуть із гридниць камяних
В степи, на бездорожжя
Над Дон, над Донець, де на них
Чекає лють ворожа..."

І вже ідуть і вже тріщить жахлива тюрма, що в ній катували Україну — валиться большевія, вже над вольними степами віtає дух оспіваних Тобою — Мазепи, Виговського, Кальнишевського, вже новий Андрей благословить київські гори. Та Ти вже цього не побачиш на землі, а лише там у брам небесних стрінешся з мучениками, що за Україну життя віддали — з тими з Твого рідного Поділля, із Твоєї Бережанщини і зі Львова, Самбора, Рудок, Стрия, Добромиля, Дубна, з цілої широкої України.

На порозі нової федеративної Европи

IV.*)

ПОНЯТТЯ СУВЕРЕННОСТИ.

Римський професор права, одночасно учасник курсу й один із найпильніших його слухачів д-р Льо Верде виголосив реферат про поняття суверенности. З великим зацікавленням дожидали всі, передусім правники — зокрема я, — на цей реферат. Тямлю слова мойого професора цивільного права — Цоля про величезну здібність італійських правників ясно і просто розвязувати найтрудніші правничі проблеми. Це залишилося мабуть їм, казав проф. Цоль, ще з часів розцвіту старого правничого Риму. Все ж таки наші надії не були зовсім оправдані, або проф. Верде сам не має ясної уяви про майбутній назріваючий правний лад й тому не був всилі дати ясної логічної правничої конструкції того ладу, зокрема основного його елементу поняття суверенности націй, включених в оцей новий лад, або не вважав можливим сьогодні ширше про це розповідати. Все ж таки перекажу коротко хід його думок.

Загально відчуваємо кризу культури і держави. Доходить до анархії, зокрема у міжнародніх взаєминах і праві. Всі відчувають потребу зміни, але одночасно кажуть: буде зле, якщо один нарід чи держава стане центром світу і накидуватиме свою волю. Треба ввійти до замирення тільки шляхом порозуміння в площині міжнародного права. При управильненні цього питання каменем незгоди є питання власної суверенности. Досі поняття державної суверенности замикалося в понятті повної незалежности від інших держав, політичної і господарської. Тому, що нема держав під політичним, тим більше під господарським оглядом незалежних — це поняття фальшиве і щоб вийти з цього стану, треба знайти нове окреслення суверенности. Цього вимагають в першу чергу господарські огляди. Поодинокі держави не можуть вести свого виключного господарства, але мусять його узгіднити з господарствами інших европейських народів. На місце сепарації мусить прийти тісна господарська співпраця. Держави мусять добровільно включити себе в союз европейських народів і то на основі добровільних договорів. У цьому союзі вони збережуть політичну суверенність не обмежену, при господарській співзалежности.

Референт, як зазначено вище, не дав дефініції нового поняття суверенности ані також не вияснив, як можна погодити повну суверенність політичну з господарською залежністю.

ЕТАПИ НАЦ.-СОЦ. ЗАКОРДОННОЇ ПОЛІТИКИ НІМЕЧЧИНИ В БОРОТЬБІ ЗА НОВИЙ ЕВРОПЕЙСЬКИЙ ПОРЯДОК.

На цю тему говорив на курсі блискучий промовець пос. д-р Павль Шмідт, керманич пресового відділу міністерства закордонних справ. Закордонна політика націонал-соціялістичної Німеччини є невіддільною частиною цілого націонал-соціялістичного организму. В міжнародній політиці націонал-соціялізм стосує ті самі елементи, що й у внутрішній. Основою сили є тут: 1) єдність народу, 2) сила армії і 3) єдність проводу. Спираючись на тих трьох основних елементах відбудованих чи радше створених Фірером, Німеччина перейшла до міжнародньої політики, яка мала привернути заграбоване їй місце в світі. Першим етапом були переговори з Анґлією. Німеччина пропонувала Анґлії повну свободу на морях та імперії, застерігаючи собі впливи на европейському континенті. Мінхен міг бути епохальною подією. Не став нею, бо Англія почала збороїтися, готуючись до війни. Найбільш оправдане виплеваючи з життєвої конечности питання німецького „життевого простору" висміювали в кабаретах Лондону і Парижа. Те саме ділялося в Польщі. Тямимо, як перед самою війною в радіо передавали пісеньки з польських кабаретів, мовляв, жадають в нас коритара? Добре. „Дами коритаж леч до помальована". Не дали, але самі помалювали його рясно власною кровю. Те саме сталося із другими народами.

Дальші етапи це були Данціґ, Мемель, пакт з Францією і переговори з Польщею. Мін. Бек признав невідхильність німецьких домагань і тільки прохав часу. Пояснював, що з уваги на смерть Пілсудського і польську національну вдачу, треба залишити йому час для розвязки з користю для обох народів. А потім, коли думав, що Польща вже зміцнилася достаточно, поїхав до Лондону. З уваги на це, дальший етап: пакт зі Совітами був конечністю. Тому так швидко став дійсністю. Коротко по цім дійшло до війни, яка триває досі. Реферат закінчив референт твердими словами про те, що Німеччина дасть собі раду не тільки з ворогами Німеччини, але й противниками нового ладу в Европі. Бо Німеччина бореться не тільки за свої права, але й за новий лад Европи.

В дискусії питали мадяри, як референт здефінює правно взаємини народів на тлі нового ладу в Европі. Дістали ж з місця відповідь: силою своєї могутности, жертвенности, положення і т. д. Німеччина завсіди буде сторожем порядку, помічником і партнером усіх европейських народів. Тому не теоретичним формулуванням, але практично виявиться і уложиться новий европейський політичний і господарський лад. Сьогодні одне ясне: Стоїмо на порозі **нової федеративної Европи.**

Д-р Я. Падох.

—o—

*) Гл. „Краківські Вісті" чч. 165, 170 і 173.

І як за життя співав, так і зза гробу чую пісню Твою, що її душам мучеників наших проводиш:

„Гей, вітре, ти вітрило,
Не заводи, співай,
Щоби було нам мило
Іти на неба плай..."

Щаслива Тобі ця далека дорога, там, де нема ні терпінь, ні болю. За душу Твою молитимемо Бога повсякчасно, ми, українські священики, молитимемось за Великого Сина знатного й заслуженого роду священиного.

о. Маріян Цурковський.

Мільгавзен і. Е. 27. 7. 1941.

—o—

Л. РИБАЧУКОВА.

Китиця квітів...

Великому Громадянинові й Письменникові Богданові Лепкому цих кілька слів в девятий день Його смерти.

Щоб запізнатись з галицьким громадянством й організаціями, в котрих здебільша були ми з чоловіком членами, весною в 1936 року поїхали ми до Львова, а під осінь 15. вересня до Черча.

Гостинна управа живця з братом Покійного Професора у проводі. улаштували нас як найкраще, а миле оточення лікуванців українців. створило свою родинну атмосферу. Зараз першого дня, вечером, запрошено нас до „спільної" вечері, підчас котрої весело провадилась гутірка; коли наразвходять до салі, прямуючи до нашого стола — висока панночка, а за нею стрункий, поставний, сивий уже добродій. Чи це не письменник Богдан Лепкий? — питаю свого сусіда бл. п. директора Леся Кульчицького (бо ми вже з чоловіком перед вечерею здалека встигли оглянути милу „Богданівку" й довідатись хто в ній живе). Так, це Він — відповідає Лесь Кульчицький. Знайомимося. О, Боже! Яка я була щаслива бачити Того Великого Письменника, про котрого так багато чула й творами котрого я так захоплювалась...

Після вечері ми всі перейшли до другої кімнати, слухали радія (саме тоді розвивались ці події в Судетах і в Чехії).

На другий день були ми в гостях у милій „Богданівці". Тут майже щодня після підвечірку всі ми збирались на пару годин на відвідини господаря „Богданівки", послухали Його оповідань, а деколи заграти і преферанса.

Їздили також разом до Рогатина — оглядали памятки, старовинні церкви, про котрі наслухались від Великого Покійника. Бували і над „Золотою Липою", рідною рікою Поета і славною з боїв Січових Стрільців за часів світ. війни. Не встигли відвідати тільки Бережан та Крилоса, бо телеграмою ненадійно по 10-ти днях нашого милого побуту в Черчі. чоловікові перервали відпустку й викликали назад до полку, де служив старшиною, далеко на литовській границі.

За кілька годин ми вже готові до відїзду. Прощальна візита на „Богданівці". Вже вечеріло, як залишали Черче. Біля головної брами зібралась вся українська родина разом із Професором. Від багатьох дещо дістали ми на милий спомин, а коли вже мали коні рушати, — підійшов Той, в котрого я при кожній нагоді так вдивлялась, з захопленням ловила кожне Його слово, слухаючи оповідань та порад. А був Він такий милий, сердешний, свій і гостинний... Підійшов і подаючи квіти каже: „А від мене, Пані Полковникова, ця китиця рідних квітів, котрі я сам доглядав і зірвав..."

Зберігала я ті квіти до дня 22-го вересня 1939 року. Вони на переховуванню у Львові. Чи я їх віднайду?

З голосів преси

Вістки з фронту

Італійська преса далі присвячує Україні свої — зрештою вже зовсім нечисленні — шпальти. За перший місяць протисовітської війни видруковано в італійських часописах про Україну мабуть більше, ніж за кілька останніх років. Багато з них — це тільки повторення всім відомих тверджень про те, що „Україна могла б прогодувати всю Европу", та що „Україна — це таки Европа, а не Азія, і мусить належати до Европи, а не до Азії". Але зустрічаються поміж ними вже й цікавіші статті з глибшим змістом, статті, писані по більших і менших бібліотеках, із допомогою раніше видрукованих книжок, що були присвячені українській справі. І тут ми відразу констатуємо, що всі ці статті писані в 99 відс. із справжньою симпатією до українського народу та до його минулої й теперішньої боротьби за його національну незалежність. Пізніше ми ще вернемося до деяких із цих статтей, що заслуговують на спеціяльне обговорення, а тепер хочемо спинитись над дописами спеціяльних кореспондентів із фронту.

Італійських кореспондентів на українському фронті покищо небагато. Більшість кореспонденцій приходить безпосередньо з Берліна: вони складаються з оповідань німецьких фронтових кореспондентів, і тому, хоча й дуже цікаві для італійського читача, для тих із українських читачів, що мають змогу читати німецьку пресу, здебільша вже відомі. З італійських кореспондентів, що пишуть безпосередньо з українського фронту, нам відомі покищо Вірджіліо Ліллі, Ґвідо Тонелля та Франческо Джаріццо, які супроводять мадярські війська; і Алфіо Руссо, Масімо Давід, Ліно Пелеґріні, Альберто Джункале та Курціо Маляпарте, які йдуть за німецько-румунськими військами на південному фронті. Вірджіліо Ліллі та Ґвідо Тонелля нам доволі добре відомі з їх кореспонденцій із часів Карпатської України. Тоді вони великих симпатій до української справи не виявляли, хоча й почали виявляти — особливо Ґвідо Тонелля — з більшим зазнайомленням із справами на місці, — більше розуміння наших домагань. Тепер вони обидва виявляють у своїх писаннях цілковиту симпатію до справи визволення України. З інших кореспондентів заслуговує на особливу увагу Курціо Маляпарте, дуже талановитий письменник, що був своєчасно дипломатичним аташе в італійському посольстві в Варшаві, де зустрічався з о. Дженнокієм, папським висланцем в Україну, і звідтіля виїздив до Києва в 1920 р. Його кореспонденції виявляють дуже гострий дар спостереження, глибокі підготовні студії, писані прегарним живим стилем, що тримають увагу читача у постійному напруженні. Його кореспонденції змонополізовані мілянським щоденником **„Іль Корере делля Сера"**. Перша його кореспонденція, присвячена дійсно Україні (попередні були присвячені Бесарабії), писана з Могилева Подільського з датою 18. липня. Вибираємо з неї один цікавий уривок:

„Німецькі власті виявляють велику обережність у підході до совітської господарської, зокрема хліборобської, системи. Щоб зрозуміти причини такої обережности, треба прийняти на увагу, що комуністична пропаґанда намагається шляхом різних летючок та закликів із радія вплинути на селянські маси України, щоб вони закопували зерно. Це закопування хліба (пояснює Маляпарте), давня проблема. Вже Карло XII, коли пішов на Україну, мусів із нею запізнатись і потерпіти через неї. Вона була одною з причин його загибелі, прологом Полтави. Про систему цього закопування досі було дуже мало відомостей. Ніхто не розумів, як це зерно могло бути переховуване в глибоких ямах, викопаних у землі, десь по лісах, чи серед поля, і не псуватися від вогкости. В 1920 р. високий урядовець нашого міністерства закордонних справ, п. Вірджілі-Амадорі, був висланий в Україну зі спеціяльним завданням зазнайомитися з тамошніми умовинами життя і вивіз звідтіля довгу розвідку про різні системи закопування хліба, що тепер дуже актуальна і могла б бути легко віднайдена в архівах міністерства... Проблемою закопування зерна займався в ті часи й монсіньор Дженокі, що був висланий Святим Престолом в Україну для охорони інтересів Греко-Католицької Церкви. Я пізнав монс. Дженокія в апостольського нунція у Варшаві, монс. Ахіла Ратті, і мав від нього багато вказівок, які потім мені були дуже дорогоцінні, коли, трохи пізніше, в 1920 р. поїхав я аж до Києва... Наслідки „закопування" зерна були поважні і для польського війська: я мав тоді нагоду запізнатись особисто з проблемою та з її господарськими й соціяльними відгуками, — і це мені придалося, щоб зрозуміти пізніше причини гострої боротьби, яку повели большевики в Україні проти хліборобського саботажу, а саме закопування зерна. Про ці справи існують у Москві, в хліборобському відділі бібліотеки Леніна, дуже цікаві документи й досліди в різних мовах. Я мав змогу познайомитися з ними підчас мого останнього перебування в Совєтському Союзі. (Нам видається, що автор трохи перебільшує з тим закопуванням зерна — Є. О.).

Отже тепер (продовжує автор) німці, після досвіду 1918 р., виявляють намір пристосувати для розвязки цієї проблеми кооперативну методу, а не ліберальну. Бо, щоб оминути небезпеку закопування зерна, не треба в ніякому разі порушувати звиклих шляхів хлібної торгівлі, навіть якщо приходиться мати до діла, як то ми бачимо в совєтській організації, із цілковитою сваволею, що тут панувала в останніх роках, і що до неї слово „торгівля" зовсім не надається. Якщо український селянин злякається (і доволі тепер, після таких довгих досвідів війни та політичної і господарської революції, найпримітивнішої пропаганди, щоб його налякати) і не знатиме, кому продати зерно, він його закопає... В деяких селах Поділля по різних колхозах та консорціях лежить безліч різних брошурок про найбільш раціональне закопування, але большевики не мали часу пороздавати їх селянам. Їхня пропаґанда покищо взагалі не мала успіху, бо німецькі власті поспішились попередити селян, що, замість колхозів, будуть утворені місця для збору збіжжя, де селяни здаватимуть свій хліб за далеко більшу ціну від тієї, що їм давали большевики".

Далі К. Маляпарте ствержує, що українські селяни, не вважаючи на довгі роки большевицького панування, виявляють глибоке задоволення з приходу німецьких військ.

Другий італійський кореспондент, Франческо Джаріццо, що дописує до римського часопису **„Іль Джорнале д'Італія"**, так само ствержує, що не тільки селяни Західньої України, які були під большевиками менше ніж два роки, але й селяни центральної України, що знайшлася під большевиками більше ніж двадцять років, зустрічають німецькі і взагалі союзницькі війська, як справжніх визвольників. У числі з 30. липня ц. р. він пише:

„Після багатьох інших кільометрів ми знову зустрінули полонених, які проходили — яка іронія долі! — через тріюмфальні брами, прикрашені квітами та прапорами німецьким, італійським, мадярським та українським. Ці тріюмфальні брами поставили були українські селяни в честь союзних військ. У деяких місцях коло них натовп старших людей та жінок, стоючи навколішках, співали хором якісь містичні пісні на знак подяки за їх визволення".

Є. О.

З нових книжок

„УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОПИС" — упорядкував **д-р І. Зілинський**. — Краків, 1941. „Українське Видавництво". Стор. 53, 8°.

Важко сказати, чи є народ у світі, що мав більше клопоту з правописом, ніж ми, що, розділені державними кордонами на кілька частин, жили під різними культурними впливами (схід — захід), і може тому традиційно трималися усього старого, отже в першу чергу кирилиці, далі етимології, потім від 1893 р. галицького фонетичного правопису. Врешті, від часу після світової та визвольної війни ми (хоч із великим жалем) позбулись „ї" після приголосівок (лїд, нїс, сїно) та знаку „ь" поміж помякшеними приголосівками, але одного правопису не мали, хоч дехто приймав, а інші хвалили академічний правопис з 1928 року. Він не прийнявся загально, бо мав трохи незаслужене пятно „радянського" чи „большевицького", а крім цього галицьким українцям був невигідний і неприємний із приводу славетного апострофа й правопису чужих слів („г" замість „ґ" та л замість ль). Не мала одного правопису й наша школа, тому теж наші учні кінчали школи, знаючи старий правопис або вічно сумнівались, як писати, бо їх учили, що в нас нема устійненого правопису. Отже не дивно, що в Ген. Губернаторстві повстало ще більше безладдя, бо тут живе багато українців, і то вчителів, що вийшли з рідної землі за панування передвоєнного галицького правопису.

Цю справу взялось порядкувати „Українське Видавництво" і саме перед місяцем вийшла книжка проф. Зілинського. Для заспокоєння широких кол треба сказати, що автор не видумав ані не створив нового правопису, як міг би дехто думати й побоюватись, що вже вдруге чи втретє мусить, неначе школяр, учитись якоїсь „диковини". Проф. Зілинський пристосував тільки академічний правопис до наших умовин і старався облегчити його й усунути з нього дещо прикре, важке й непотрібне та змодифікував те, що в Зах. Україні викликувало жах і протести, а саме: відкинув апостроф для зазначення твердости губних н, б, в, м, ф перед я, ю, є, ї — затримавши його там, де він справді потрібний, щоб зазначити тверду вимову попередньої приголосівки перед є, я, ю: з'єднати, з'ясувати, під'юдити, далі змодифікував академічний правопис щодо чужих слів, отже справу г — ґ, л — ль відповідно до чужомовних слів зукраїнізованих, давно перейнятих і недавно позичених, здебільш затримав із акад. правопису писання чужих прізвищ та достосував закінчення іменників, прикметників і дієслів до сучасних відмін.

Книжка проф. Зілинського дуже потрібна й корисна. Написана ясно й зрозуміло, дає багато прикладів із наголосами (шкода, що не скрізь), уводить звичайного читача в справу будови слів і повставання форм, не входячи в трудні наукові подробиці, взагалі помагає орієнтуватися в тому, як треба правильно писати.

Очевидно, що всього „Правопис" не може дати, тому автор часто відсилає читача до правописного словника, що незабаром має появитись, бо в практичному житті треба швидко знайти потрібне слово, хоч і так досить легко черпати довідки з проглядного укладу книжки (гл. зміст після 53 стор.). Тому з „Правопису" може користати й наша школа, в першу чергу гімназія.

Подекуди вмістив автор може забагато граматичних подробиць, що — здається — непотрібні для загалу, хіба для чужинців, нпр. при букві „і" стор. 12—13 (б—д), а крім цього буде спричинювати деякі труднощі писання чужинних прізвищ, як Сенкевіч, Нарутовіч, Турґенєв, або географічних російських назв, як Перм, Твер, що є жіночого роду й відмінюється, як наші іменники приголосівкової відміни, і польських: Кельце, Дембіца, які звичайно українізуємо, бо тоді легче нам їх відміняти (Кельці, Дембиця). Пропустив теж автор деякі форми, що їх у нас різно вживають, як лекший, легший, легчий (хоч подає „мякший", отже аналогічно буде „лекший"). При скоротах є деякі архаїзми, тепер уже непотрібні (н .ст., ст. ст.), зате пропущено деякі сучасні, актуальні скороти.

Друкарських помилок мало, друк (шрифт) виразний і гарний.

Д-р Є. Грицак.

— **ПРОСИМО АВТОРІВ присилати матеріяли до великого Календаря-Альманаху на 1942 рік на руки ред. Ю. Тарновича, або впрост до Українського Видавництва, Краків, Райхсштрассе 34, найдалі до 15. серпня ц. р. Дуже радо використаємо цікаві спомини, статті, оповідання з переживань останніх років. Побажані теж ілюстрації та світлини. — Редакція Календаря-Альманаха.**

НОВИНКИ

КАЛЕНДАР

СЕРПЕНЬ.
10. **Неділя — 9 по Зісл. св. Духа.**
11. **Понеділок — Мч. Калиніка.**

— В ПОКЛОНІ БОГДАНОВІ ЛЕПКОМУ. Заходом УОТ в Ярославі відбулися в понеділок 28. 7. святочні сходини в салях УДК. Сходини відкрив голова УОТ д-р Евген Грицак, виголошуючи реферат про літературну діяльність Поета. Опісля п. Матлова рецитувала вимітки з поезій, наприкінці д-р Жидяк, як учень краківського університету, що стрічався нераз із Поетом, переповів свої спогади. — Також і чеська преса відгукнулася на смерть Богдана Лепкого. Між інш. і в празькому щоденнику „Народні праце" з дня 31. липня 1941 була поміщена тепла згадка.

— ЗАХОДОМ ФІЛІЇ УНО в Бромбергу відбулося в неділю 20. липня ц. р. у місцевій православній церкві жалібне богослуження по недавніх жертвах большевицького терору на українських землях. На панахиду зібралися всі українці міста Бромбергу й околиці, без огляду на свою релігійну чи організаційну приналежність, та віддали пошану Героям, що в льохах ГПУ склали своє життя за кращу долю Батьківщини. На обличчях приявних малювалася тверда постанова в якнайшвидшому часі помстити смерть наших Героїв та Мучеників.

— ЗВЕРТАЄМО УВАГУ ВСІХ ПЕТЕНТІВ, щоб усякі письма урядового характеру (прохання, запити, інформації тощо) спрямовували виключно на адресу УЦК — а не на руки Провідника чи поодиноких керманичів, бо це тільки опізнює полагодження їх справи. — Український Центральний Комітет.

— ЛИСТИ ДО ЛЬВОВА можна передавати через Відділ Праці УЦК, Краків, Зелена 26/9, кімната: „Інформація".

— САДІВНИЧКУ з кваліфікаціями до ведення дитячого садку в Кракові прийме негайно Жіноча Секція при УОТ в Кракові. — Зголошення слати: Центральна Жіноча Секція при УЦК, вул. Зелена ч. 26.

ОГОЛОШЕННЯ.

Для остаточного устійнення шкільного пляну на рік 1941-42 управа Української Державної Ремісничої і Технічної Школи в Холмі повідомляє:

Всі колишні й нові учні, які хочуть ходити до згаданої школи, зголосяться до впису особисто або письменно до дня 15. серпня ц. р. до Управи Школи і зазначать свою клясу та відділ школи. Пізніших зголошень до впису можуть не взяти під увагу. Хто із зголошених до впису мусітиме складати іспит, то такий іспит відбудеться в днях 29. і 30. серпня ц. р.

Наука почнеться 1. вересня 1941 р.

Дипл. інж. В. Тракало,
управитель школи.

Посмертна згадка

† Д-Р МИХАЙЛО НОВАКОВСЬКИЙ,

адвокат у Трстеній, Орава, на Словаччині, помер дня 10. липня 1941, похорон відбувся з лікарні в Ружомберку дня 13. липня 1941.

Покійний — відомий колишній діяч із Галичини. Був адвокатом у Богородчанах і послом до парляменту в Відні. За світової війни брав участь у визвольних змаганнях у рядах Січових Стрільців. В ряди Січових Стрільців вислав 1918 року і свого одинокого сина, Романа, якого втратив в Україні в т. зв. трикутнику смерти. Після трагічних дій 1919 року довелось емігрувати за кордон. Осів на Карпатській Україні, де працював урядовцем Підкарпатського Банку, потім як адвокат. В 1939 р., мусів емігрувати з Карпатської України на Словаччину, де за дозволом словацького уряду практикував, як адвокат на Ораві в Трстеній.

Прожив 69 років. Ціле життя працював для народу, заступав його як посол у віденському парляменті, потім на полі слави. Був типом народовця старої дати.

Численний гурток земляків відпровадив Його на вічний спочинок на ружомберську гору. Прощальне слово над могилою виголосив адвокат з Банської Щавниці, товариш Покійного, д-р Андрій Рудий.

Зі спорту

ПЕРШІ ЗМАГАННЯ У ЛЬВОВІ.

Україна — Тризуб 7:2 (3:0).

День 27. липня — це день перших змагань українських дружин, які вже відновили свою діяльність. На площі біля 4.000 видців. На трибуні повівають український та німецький прапори. В серцях усіх радість безмежна, що вже нема большевицького ката. На площу вибігають обі дружини: Україна в складі: Вірщук, Скоцень II, Мікльош II, Федорчак, Підлісецький, Гошовський, Воробець, Скрегота, Мікльош I, Жук, Магоцький (Зубач). — Тризуб у складі: Солецький, Ярош, Дереш, Лужняк, Бернадин, Данилевич, Горбачевський, Денцьо, Романович, Кульчицький, Спольський (Добош), а за ними суддя п. Конашевич.

Україна зміцня натискає і вже в 3-ій хвилині Магоцький здобуває перші ворота. Тризуб старається дійти до воріт, але залога не дає йому прийти до голосу. У 25 хв. Зубач, а в 33 хв. Скрегота стріляють дальші двоє воріт і вислід 3:0 залишається до половини гри. По перерві Україна далі атакує і здобуває у 49 хв. і 56 хв. зі стрілів Міклькоша I. і Зубача. Але Тризуб починає також атакувати й у висліді здобув у 63 і 66 хв. зі стрілів Горбачевського і Романовича двоє воріт. Принціпі Україна віддячується свому противникові ще двома воротами, стріленими у 73 і 85 хв. Міклошом I і Зубачем.

Перед змаганнями обі дружини вшанували на площі однохвилинною мовчанкою память поляглих із рук большевицько-жидівських катів українських спортовців і руховиків.

БОГУРАТ ВЕРТАЄТЬСЯ ДО СВОГО МАТІРНЬОГО КЛЮБУ.

Богурат, відомий грач України, в останньому часі Сяну (Нім. Перемишль) вернувся вже до Львова та приступив уже до свого давнього матірнього клюбу України. Дня 3. серпня Богурат виступив уперше в Україні проти УССК та був найкращим змагуном на площі.

І ЦИМ РАЗОМ УКРАЇНА ПЕРЕМОЖЦЕМ

Україна — УССК 6:3 (3:2).

В погідний день 3. серпня зібралось на площі, над якою повівали жовто-блакитні й німецькі прапори, біля 5.000 видців. До змагань виступили дві українські дружини: Україна та Студентський Спортовий Клюб (УССК). — Україна виступила у складі: Зуб, Міклльош II, Скоцень II, Гошовський, Магоцький III, Пазуняк, Федорчак, Воробець, Богурат, Міклльош I, Магоцький I. — УССК: Дицьо I, Вараниця, Наремåret, Андрійчук, Спольський, Мартиняк, Маринець, Павлішка, Новаківський, Дицьо II, Боднарчук, Вовчишин.

Україна, яка за большевицьких часів збереглась під фірмою „Обуспоживспілки", виступила до змагань удруге в такому складі, на який могла собі лише дозволити. Бракувало їй найкращих змагунів; між ними Скоценя, який упав жертвою большевицьких катів. Зате вперше в тому часі виступив у свойому матірньому клюбі Богурат із Сяну, який був найкращим грачем. Назагал Україна запрезентувалась слабо. Передусім бракувало їй зіграння та тієї давньої швидкости і пробоєвости. Недоставало їй передусім Скоценя І, помочі та крилових. Залога грала слабше, воротар Зуб дописав. В Україні вибились, крім Богурата, Воробець, Міклльош І. і Магоцький І. у нападі, в помочі Пазуняк, а в залозі Скоцень II. Студентська дружина виявилась сильним противником для репрезентаційної одинадцятки. На перший плян вибивався Дицьо II, Боднарчук і Маринець. Поміч у першій половині знаменито посилювала напад. Залога слабша, воротар знаменитий, зокрема в другій половині гри. Видці рясно оплескували свої дружини.

Гру розпочинають студенти. Під воротами України гаряче, але воротар Зуб виловлює гарно мяч. Україна починає атакувати і в 5 хв. здобуває зі стрілу Міклльоша перші ворота. Одначе УССК далі сильно загрожує Україні й у 17 хв. вирівнює, а 23 хв., з вини залоги, здобуває другі ворота. Це дещо бентежить грачів України, які стараються за всяку ціну здобути вирівнання. Це їй вдається в 33 і 39 хв. зі стрілів Магоцького й Міклльоша І. Вислід 3:2 залишився до полугри. По зміні гриша Україна береться до роботи. Студенти тепер дещо опадають на силах. Україна атакує і в 50 хв. Богурат бомбою здобуває четверті ворота, а за ним Воробець у 60 і 73 хв. здобуває дальші ворота. Стан 6:2 для України. Під кінець УССК робить ще один випад і здобуває в 87 хв. треті ворота.

Суддя п. Конашевич.

ТЕОДОР ВОЛОШИН

емеритований службовик скарбового уряду в Н. Санчі,

помер після короткої недуги в 82 році життя, дня 6. серпня 1941 р. в Яслі.
Похорони відбулися 8. серпня ц. р. на місцевому цвинтарі.

ОГОЛОШЕННЯ

ПОДЯКА.

Далеко від рідної землі відійшов навіки мій Найдорожчий Муж, бл. п. Богдан Бариш. — У моїму великому горю знайшла я піддержку й потіху від близьких Знайомих Мужа і це додало мені сили перенести той преважкий удар долі. Цією дорогою складаю щиру подяку Всім, хто облекшував останні хвилини життя Покійника і хто причинився до звеличання Його памяти.

В першу чергу дякую з глибини душі Всч. і Впр. ОО. Духовникам: О. Парохові Сов. Павлові Хрущеві за провід, а О. Сов. Дмитрові Семчишинові та О. Олекс. Мацієвичеві за участь у відправленні похорону. Рівнож дякую ВП. Дир. Василеві Смітюхові та Дир. Миколі Данилюкові за поміч при улаштуванні похорону.

Вкінці дякую Товаришам зброї Покійного та Всім Знайомим за участь у відпровадженні Покійного на місце вічного спочинку.

Дружина.

ОГОЛОШЕННЯ

Фірма Otto Perutz, Trockenplattenfabrik G.m.b.H. München

подає до відома, що

Представництво та склад фотографічних фільмів, кліш, хемікалій та іншого фотографічного приладдя веде для всіх дистриктів Генерального Губернаторства,

Д-р Іван Малько, якого канцелярія та складниця знаходиться в Кракові, вул. Фльоріянська ч. 4. І. п., тел. 140-78.

Висока Школа Позаочних Студій

УКРАЇНСЬКИЙ
ТЕХНІЧНО-ГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ
в Подебрадах

провадить кореспонденційною методою навчання і повсякчасно приймає нових студентів на такі відділи та курси:

1. Високошкільний економічно-кооперативний відділ — 8 семестрів.
2. Висока школа політичних наук — 6 семестрів.
3. Високі курси громадської агрономії.

Особи, що не мають відповідної підготови до високошкільних студій, але бажають поширити свої знання або набути фахові знання, можуть вписуватися на такі загально-освітні та фахові курси:

4. Технікум сільсько-господарської промисловости — 6 семестрів.
5. Курси українознавства — 3 семестри.
6. Курси бухгальтерії — 2 семестри.
7. Курси чужих мов: німецької, французької, анґлійської.
8. Короткотермінові практичні курси: а) загального пасічництва, б) американського промислового пасічництва, в) садівництва, г) консервації та перероблення садовини й городини, ґ) оброблення шкіри, д) миловарства, е) фотоґрафії, є) радіотехніки, ж) птахівництва, з) городництва та інші.

Докладний проспект із програмами студій висилається безплатно. На відповідь додавати поштову марку. При замовленні проспекту проситься подавати свою повну адресу дуже виразно та чітко написану латинськими буквами, наподоблюючи друковані літери.

2056 Звертатися на адресу: 10-10
Ukrainisches Technisch-Wirtschaftliches Institut, Podiebrad. — Protektorat Böhmen u. Mähren.

Усе для провінції

Апарати до голення, бритви, жилетки, гребені, дзеркальця, щіточки, щітки, пензлі, пудер, перфуми, галуни і т. п.
Ґалянтерія фризієрська, ігли, аґрафки, ґудзики, спинки, спиначі, шпильки і т. п.
Вироби бакелітові, цигарнички, бензинівки, мошонки, портфелі, ножички, обручки, органки, ножики і т. п.
Посуда кухонна, змивачки, ложки, шклянки, термоси, середники до прання і т. п.
Електричні грійки, шнури, кухонки.
Ваги й відважники, лямпи карбідові, вирівки, роверові ліхтарки, помпки, дзвінки.
Рільниче знаряддя й господарські артикули, шнуровала, мухолапки і т. п.

ПО НАЙНИЖЧИХ ЦІНАХ
висилає П. Т. Купцям із провінції

Товаровий Дім
Кооперативи Праці „Спільнота" з о. в.
Варшава, вул. Брацка 18
Каталоги на бажання. Висилка лише за готівку згори. 204 3-3

Мясарський майстер

з концесією, що вмів би теж виробляти німецькі ковбаси, знайде від зараз працю в нашій мясарні. Платня згідно з умовою. Подання з власноручно писаним життєписом, знимкою, опінією відносного УДК і вимогами платні просимо пересилати на нашу адресу.

Дирекція
Окружної Рільничо-Торговельної Кооперативи в Сяноці
(Крайсгандельсгеноссеншафт ін Санок).

Дрібні оголошення

* Для „Українських Щоденних Вістей" у Львові: П. Пилипа Семигинівського з Ходорова прошу про вістку, чи Стефко живе й що з Вашою родиною. Відомість до „Кр. Вістей". Д-р Микола Кухаришин, Praha II, Havlickova 61. 2431 3-3

* Для „Українських Щоденних Вістей" у Львові: Володимир Кухаришин, Зубів, п. Теребовля. Батьку! Що з Вами? Я здоров. Д-р Микола Кухаришин, Praha II, Havlickova 61. 2432 3-3

Пошукую братів Романа і Степана Березяків з Немирова. — Березяк Емілія, Nürnberg, Schwanderstrasse 18. 2437 2-2

Пошукую друзів із с. Ласковець, пов. Теребовля. Aleksander Sawitzkyj, b. Ernst Engel, Görzke, Bz. Magdeburg. 2438 2-2

* Для „Українських Щоденних Вістей" у Львові: Рідню в Коломиї та Цибрівських у Надвірній просимо подати вістку про себе та хату через львівські до краківських „Вістей". — Ольга і Микола Чехи, Каліш. 2448 1-1

* Для „Українських Щоденних Вістей" у Львові: Пошукую Юрка і Анастазію Климович із Либохора, пов. Сколе. Відгукніться! — Анна Климович, Schulzendorf, Hindenburgdam 2, Kr. Teltow. 2449 1—1

* Для „Українських Щоденних Вістей" у Львові: Пошукую Степана Ґрета з Заводова, пов. Яворів. Відозвися! — Katharina Gret, Schulzendorf, Ludendorfstr. 6. 2450 1—1

Мирон Різник просить свою родину з села Зашкова, пов. Львів, подати про себе вістку до „Крак. Вістей". 2451 1-1

Андрій Кунцельман просить свою дружину з дітьми з села Витків Старий, пов. Радехів, подати про себе вістку до „Крак. Вістей". 2452 1-1

* Для „Українських Щоденних Вістей" у Львові: Рідню з Бучача просимо подати про себе вістку. Sägewerk Antin u. Lew Rudawskyj, Muszyna 20. 2453 1-3

* Для „Українських Щоденних Вістей" у Львові: Друзі й знайомі з Джурина, повіт Чортків, відозвіться на адресу: Вінцентович Володимир, Elbing, Grubenhagen 1, Westpreussen. 2440 1—1

* Для „Українських Щоденних Вістей" у Львові: Найближчу рідню та знайомих із Будькова коло Львова просить подати про себе вістку на адресу: Фіцик Петро, син Йосифа, Ebeleben b. Sonderhausen (Thür.), Platz Markt 6, Deutsches Reich. 2441 1—1

Рудий Павло пошукує свою родину з села Гринів, повіт Бібрка. — Просить подати вістку до „Українських Щод. Вістей" у Львові. 2442

Михайло Свистун пошукує свою родину з села Запитова, пов. Львів. — Прошу подати вістку про себе до „Українських Щод. Вістей" у Львові. 2443 1-1

Василю! Листа дістав. Не відписую, бо з посилкою листів труднощі. Ми всі здорові. Одарка, дочка, має вже 2 роки. Весела й щаслива. — Д-р Іван Малько, Краків. 2444 1-1

Щирі поздоровлення зі Львова для Ірини Квецінської та Ґенка і Влодка Стрільців — Дарка і Мілько. 2445 1-4

* Для „Українських Щоденних Вістей" у Львові: Хто знав би, де перебуває медик Думін Евген, який працював у шпиталі в Чернівцях або Сторожинці, прошу подати вістку родичам на адресу: Нім. Перемишль, Фішерштрассе 14. 2446 1-2

* Для „Українських Щоденних Вістей" у Львові: Хто знає, де є мій син Марко Коритовський і Іванка з дитиною (з Калуша), нехай дасть відомість на адресу: Острів Мазовецький, Широка 22, Й. Коритовська — або: Перемишль, Гетерштрассе 5, Мілавський Евген. 2447 1-1

* Для „Українських Щоденних Вістей" у Львові: Ing. Huzar, Leskowitz b. Friedeck, Protektorat — просить знайомих подати вістку про рідню в Коломиї і Делятині (Пілявська і Гузар) — евентуально за посередництвом „Львівських Щоденних Вістей" — до Адміністрації „Краківських Вістей" під „Коломия" 2355 2-3

ЦІНА ОГОЛОШЕНЬ: Ціла сторінка 600 зол., пів сторінки 300 зол., ¼ сторінки 200 зол., ⅛ сторінки 150 зол., 1/16 сторінки 80 зол.
МЕНШІ ОГОЛОШЕННЯ: 1 міліметер ширини 1 шпальти (або його місце) 1 зол. — В тексті 100% дорожче, на першій сторінці 200% дорожче.
ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ: 30 сотиків за слово, найменше 5 зол. Для шукаючих праці 15 сот. за слово. Матримоніяльні по 50 сот. за слово.
КНИЖКИ: Всі книжки нашого видавництва продають книгарні й адміністрація видавництва. Хто хоче замовити книжки просто на свою адресу — повинен наперед прислати належитість і на пересилку, а тоді вишлемо бажані книжки.
ПЕРЕДПЛАТА „Кр. В.": Передплату треба висилати згори. Передплата однакова в краю й закордоном. Часопису на кредит не можемо висилати. При зміні адреси треба все подавати попередну адресу.
ВИСИЛКА ГРОШЕЙ: Гроші на передплату з Генерального Губернаторства треба посилати зеказами або чеками нашого видавництва Sch A Warschau Nr. 3.812. З Німеччини чеками нашого видавництва на Postscheckkonto Berlin № 68085.
З Протекторату: чеками „Українського Видавництва" Postsparkasse Prag 78.513. — Із Словаччини чеками Tatra banka, filialka v Bratislave, Bratislava, № 5015 на р-к Ukrainske Nakladatelstvo v Krakove. — Курс 1 нім. марки 2 зол., 1 чеської кор. 0.20 зол., 1 словацької кор. 0.20 зол.
При висилці грошей все треба подати на що призначені гроші. Звертаємо увагу: подавати чітку і докладну адресу.

За Редакцію відповідає начальний редактор М. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Райхсштрассе 34, II. Тел. 2..
З друкарні „Нова Друкарня Денникова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.
Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter M. Chomiak, Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau Reichsstrasse 34, Fernspr. 200-20. — Druck: „Neue Zeitungsdruckerei", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79